

Lenka Hůlková

Ke vzniku výstavy o Zvonkové

Výstava s názvem „Zvonková – místo s poetickým názvem a pohnutým osudem“ seznamuje s příběhem horské obce v blízkosti státní hranice, která byla v 60. letech 20. století odsouzená ke zničení z povrchu zemského. Stihl ji osud podobný mnoha dalším (nejen) šumavským obcím a stal se z ní „konec světa“ se železnou oponou. Do roku 1989 bylo někdejší živé místo dřevařů a sklářů stejně tak nepřístupné jako byla jeho zakořeněná historie tabuizována. Díky znovu nabyté svobodě po roce 1989 zaniklá obec ožila při obnově kostela a přilehlého hřbitova, stala se místem smíření lidí, které začalo psát svůj druhý život.

Tématům zaniklých obcí je ve Stifterově památníku věnován programový prostor již od 90. let 20. století, kdy první výstava na toto téma seznamovala s obnovou zvonkovského kostela a hřbitova jako sblížujícího mostu mezi lidmi. Příběh Zvonkové i s jejími okolními osadami v sobě ukrývá nejen velkou sílu, ale i historickou hodnotu. Po téměř 30 letech tedy vznikla myšlenka na výstavní zpracování jejího osudu znovu, v širším měřítku i prostoru, s využitím dalších kontaktů a možností.

Příprava výstavy znamenala další formu badatelské činnosti i zajímavé spolupráce několika lidí a institucí, které propojila. Scénář je dílem emeritního ředitele muzea Mgr. Petra Jelínka. Grafiku vytvořila Lenka Kohoutková, autorkou překladů je Mgr. Marta Arnold Sýkorová. Jsem ráda, že jsem mohla být součástí autorského týmu.

Na podobě výstavy jsme úzce spolupracovali s panem Horstem Wondraschekem, který nám umožnil pracovat s četnými materiály, poskytl mnoho fotografií od historických až po novodobé, videozáznamy i autentické památky. Ke Zvonkové má blízký osobní vztah, z obce pochází jeho rodina. Po roce 1989 se stal organizátorem obnovy kostela a hřbitova. Jednalo se tehdy o vůbec první iniciativu svého druhu v Čechách, kostel byl nejen obnoven a zachráněn, ale i navrácen do života. Horst Wondraschek se stal organizátorem mší, poutí, slavností, údržby a dalších oprav. K tomu přibyla rekonstrukce zchátralého domu, ve kterém zřídil muzeum, a další aktivity, kterými spojil mnoho životních příběhů nejen Zvonkové.

Další fotografie, mapy a dokumenty do výstavy zapůjčily Biskupství Českobudějovické, Böhmerwaldbund Oberösterreich Linz, Heimatstube der vertriebenen Glöckelberger v Ulrichsbergu, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, Město Horní Planá, Missionare von Mariannahill, Museum Fotoatelier Seidel Český Krumlov, Regionální muzeum v Českém Krumlově, Státní oblastní archiv v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Státní okresní archiv Český Krumlov a Stift Schlägl.

Na výstavě se poskytnutím fotografií a dokumentů podíleli Geistl.-Rat Dr. Petrus Bayer, Franz Bertlwieser, Dr. Bernhard Hanke, Mgr. Eliška Hospasková, Ing. Petr Hudičák, Jiří Hůlka, Johann Jungbauer, Mgr. Ivo Kareš, Ing. Jan Lakosil, Martin Leiš, Miloš Minařík, PhDr. Jolande Minářová, Ing. Ladislav Pouzar, P. Andreas Rohring CMM, Mgr. Ivan Slavík, Dr. Otto Spitzenberger (in memoriam), Mgr. Zdeněk Šmída, DiS., a Mgr. Jindřich Špinar. Za možnost doplnit výstavu i autentickými předměty vděčíme Heimatstube der Vertriebenen Glöckelberger v Ulrichsbergu a Muzeu Zvonková. K základním pramenům, literatuře a elektronickým zdrojům patří knihy Franz Petschl (Hg.): Glöckelberg, v českém překladu Jagr Stanislav: Zvonková, Statistické ročenky 1913 a 1934, Obchodní a průmyslový adresář 1924, farní kronika 1870-1945 (fond Farní úřad Zvonková, Státní okresní archiv Český Krumlov), www.gloeckelberg.at, www.kohoutikriz.org a www.zanikleobce.cz.

Výstavou prostupují jednotlivá témata v doprovodu více než 200 fotografií, jejichž soubor lze považovat za mimořádný z několika hledisek – jednak jejich vypovídající a historickou hodnotou, rovněž tak tematikou, jež poukazuje i na každodenní život. Díky nim lze na panelech obdivovat jednotlivé domy, hospodářské usedlosti, technická díla, dílny řemeslníků, Schwarzenberský plavební kanál v kulisách zdejší zástavby, horskou krajinu s potoky a vzrostlými

smrky, obdělávaná pole a pastviny, obyvatele při práci, zábavě a různých událostech. Mnohé fotografie nebyly dosud publikovány, většina pochází z rodinných alb. Mezi vzácné snímky patří např. fotografie sklářů a kovářů, či obyvatel při budování cest a silnice. Pozoruhodná je nejstarší známá fotografie Zvonkové z roku 1869. Je to jediný snímek s původním kostelem sv. Jana Nepomuckého, vysvěceného v roce 1794. Uchovává jej farní kronika obce, která je uložena ve Státním okresním archivu v Českém Krumlově. Velmi vypovídající jsou rovněž fotografie zátarasů železné opony a zapovězených míst těsně po jejich zpřístupnění, či prací při obnově hřbitova. Neméně zajímavé jsou zimní motivy krajiny, snímky s lyžaři i z odklizení sněhových závějí. Lidské příběhy naznačují i vystavené exponáty, kterými jsou zapůjčené autentické předměty. K vidění jsou také ukázky sklářských výrobků, mezi nimi mj. skleněné korálky ze sklárny v Huťském dvoře z doby kolem roku 1670, jež jsou nejstarším prezentovaným exponátem výstavy.

V průběhu návštěvnické sezóny se na výstavu přijela podívat řada potomků rodin, které ze Zvonkové a jejích vsí pocházejí, nebo zde prožili část svého života, či do míst jezdili za turistikou, zimními sporty a rekreací. Tato setkání se stala inspirací k zaznamenávání příběhů konkrétních obyvatel. Stejně tak otevřela samotná příprava výstavy zájem o další zpracování několika dílčích témat.

Historii obce Zvonková výstava přibližuje citlivě, objektivně, obsahuje velké množství přehledně uspořádaných informací. Je to zdařilé dílo.